



NORGES HØYESTERETT

Den 7. august 2013 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Gjølstad, Matningsdal og Bull i

HR-2013-01634-U, (sak nr. 2013/1460), straffesak, anke over dom:

A (advokat Øyvind Panzer Iversen)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

avsagt slik

B E S L U T N I N G :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens straffutmåling i sak om seksuell omgang med barn.
- (2) Ved tiltalebeslutning 13. juni 2012 ble A satt under tiltale ved X tingrett for seksuelle overgrep mot ett barn. Etter endring under behandlingen i tingretten og senere under ankeforhandlingen i Frostating lagmannsrett har tiltalebeslutningen slikt innhold:

I Straffeloven § 195 første ledd, jf annet ledd
[...]

Grunnlag

En rekke ganger i perioden fra sommeren 1993 til 22. september 1998, blant annet i Y kommune, masturberte han B, født 22. september 1984 og førte penis inn mellom kjønnsleppene og/eller lårene hennes. Ved minst to anledninger presset han penis mot hennes skjedeåpning.

II Straffeloven § 196 første ledd
[...]

Grunnlag

Flere ganger i perioden fra 23. september 1998 og til årsskiftet 1998/99 blant annet på sted som nevnt i post I, masturberte han B, født 22. september 1984 og førte penis inn mellom kjønnsleppene og/eller lårene hennes.

III Straffeloven § 209

[...]

Grunnlag

I perioden fra sommeren 1993 til omkring april 1997 på sted som nevnt under post I forholdt han seg der som nærmere beskrevet overfor sin stedatter B.

IV Straffeloven § 197 første ledd

[...]

Grunnlag

I perioden fra april 1997 til årsskiftet 1998/99 på sted som nevnt under post II, forholdt han seg som der nærmere beskrevet overfor B født 22. september 1984 mens han hadde tilsyn med henne og hun var under hans oppsikt."

- (3) X tingrett avsa 2. oktober 2012 dom hvor A ble frifunnet for de forhold som er omhandlet i tiltalebeslutningen II og IV. For de øvrige forhold ble straffen satt til fengsel i tre år og seks måneder. I tillegg ble han pålagt å betale oppreisningserstatning til fornærmede med kr 120 000.
- (4) Tiltalebeslutningen ble etter anke fra begge parter i sin helhet undergitt fullstendig ankebehandling i Frostating lagmannsrett. Lagmannsretten avsa 21. juni 2013 dom med slik domsslutning:
- "1. A, født 21.03.1965, dømmes for overtredelse av straffeloven § 195 første ledd, jf annet ledd, straffeloven § 196 første ledd, straffeloven § 209 og straffeloven § 197 første ledd, slik de lød før lovendringen 11. august 2000 nr. 76, jf. straffeloven § 62 første ledd til en straff av fengsel i 4 – fire – år.
2. A dømmes til innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av dommen å betale 175 000 – etthundreogsyttifemtusen – kroner i oppreisningserstatning til B."
- (5) A har anket lagmannsrettens straffutmåling til Høyesterett.
- (6) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker:
- (7) Ved lagmannsrettens dom ble A dømt for to forhold som han ble frifunnet for i tingretten. Dette innebærer at anken over straffutmålingen bare kan nektes fremmet dersom ankeutvalget finner det "klart at anken ikke vil føre frem", jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. Etter § 323 andre ledd andre punktum skal i tilfelle en nektelse begrunnes.
- (8) Det fremgår av lagmannsrettens dom at A og fornærmedes mor, som er fra Z, giftet seg sommeren 1993. Ved flyttingen fra Z til Norge medbrakte moren sine tre barn fra et tidligere forhold – blant annet fornærmede. Om hva som skjedde ved de seksuelle overgrepene har lagmannsretten lagt følgende saksforhold til grunn:

"Lagmannsretten legger til grunn at de seksuelle overgrepene mot B startet sommeren 1993 kort tid etter at hun kom til Norge. Hun var da åtte år gammel. B ble henvist til innleggelse ved Sentralsykehuset i Møre og Romsdal 20. november 1993 etter et anfall som hun fikk i forbindelse med at hun badet i badekaret etter en lengre fjelltur i regi av skolen. B har forklart at anfallet skyldtes det seksuelle misbruket. Hun husker episoden spesielt godt, fordi A i forbindelse med anfallet ikke var bekymret over hennes helsetilstand, men sa til B at hun var så deilig da han så henne liggende naken på badet.

Misbruket varte etter at A og C [barnets mor] ble separert 21. april 1997. I denne perioden var

misbruket hovedsakelig knyttet til leksehjelp som A skulle gi B. I realiteten skjedde det ingen leksehjelp. I stedet ble B utsatt for utuktig omgang som beskrevet nedenfor.

B har uttalt at overgrepene kunne skje opp til to – tre ganger om dagen. For lagmannsretten har hun nyansert dette slik at dette er hennes opplevelse av det som skjedde, men at hun ikke kan utelukke at hun som barn har følt at overgrepene skjedde oftere enn det som faktisk var tilfelle. Lagmannsretten legger til grunn at overgrepene skjedde jevnlig, men med varierende hyppighet. Det dreier seg om et stort antall overgrep. Lagmannsretten legger til grunn som bevist at B har blitt utsatt for jevnlig overgrep, og at det ikke har vært langvarige opphør.

I starten førte A ved to anledninger penis mot B sin skjedeåpning, men trengte seg ikke inn. Dette gjentok seg ikke senere. Etter hvert dannet det seg et mønster i overgrepene der A masturberte B på klitoris til orgasme, mens han førte sin erigerte penis frem og tilbake mellom hennes lår. Til slutt onanerte han seg til utløsning, og fikk B til å sparke seg i testiklene ved utløsningen. B kunne under overgrepene føle lyst, noe hun i ettertid har slitt med skyldfølelse for."

(9) Om straffutmålingen uttaler lagmannsretten deretter:

"Ved straffutmålingen tar lagmannsretten utgangspunkt i at det dreier seg om et stort antall overgrep som pågikk fra B var åtte til hun var fjorten år [de straffbare handlingene pågikk ifølge lagmannsretten fram til 16. desember 1998]. Det dreier seg om grov utuktig omgang der både A og B fikk orgasme. Det handlingsforløp som etter hvert dannet seg som et mønster, fremstår som et samleiesubstitutt for A.

Overgrepene skjedde overfor et svært sårbart barn, som allerede hadde opplevet en traumatisk oppvekst med en voldelig far og en mor som var prostituert. Da hun kom til Norge, hadde hun en forholdsvis beskjeden kontaktflate. Hennes mor hadde store psykiske problemer og hadde klare begrensninger som omsorgsperson. Foruten A sin mor, som B og søsknene var knyttet til, hadde hun ingen andre å vende seg til enn A. A var klar over dette.

I denne situasjonen utnyttet A B uten tanke for de skader han påførte henne. Han knyttet en følelsesmessig relasjon til henne ved å behandle henne bedre enn de øvrige søsken, ved å gi henne komplimenter, ved å uttrykke kjærlighet og ved å si at han ønsket å gifte seg med henne når hun ble voksen. Samtidig sa han ved minst en anledning at han var sikker på at hun ikke ville anmelde ham, fordi hun var så spesiell. Han kunne også true med å sørge for at hele familien ble sent tilbake til Z.

I sum representerer A sine handlinger en massiv krenkelse av B både fysisk og psykisk.

Ved straffutmålingen har lagmannsretten tatt utgangspunkt i at det ikke er grunnlag for anvende de straffeskjerpelser som er kommet til etter at handlingene ble foretatt, men at domfelte må finne seg å bli bedømt etter en strengere målestokk. Dette må skje ved en gradvis justering av straffenivået. Lagmannsretten viser til Rt-2009-1412. A sine handlinger ligger langt tilbake i tid, og senere forhøyelse av straffenivået får derfor ikke fullt ut virkning for ham.

A har over lang tid slitt med relativt store fysiske og psykiske plager. Lagmannsretten finner ikke at dette kan få betydning for straffutmålingen i denne saken, der hensynet til almenprevensjon veier tungt."

- (10) De straffbare handlingene A er funnet skyldig i, har altså pågått over 5 ½ år, og med et svært omfattende omfang. Som det videre fremgår av lagmannsrettens dom er det tale om en kynisk utnyttelse av et sårbart barn. Det er dessuten tale om svært grove tilfeller av seksuell omgang ved at han ikke nøyde seg med å masturbere fornærmede, men ved to anledninger førte sin erigerte penis mot hennes skjedeåpning og for øvrig førte sin erigerte penis frem og tilbake mellom hennes lår og etter hvert fikk utløsning.
- (11) Det fremstår som noe uklart hvilken betydning lagmannsretten har tillagt Høyesteretts storkammerdom inntatt i Rt. 2009 side 1412. Ankeutvalget vil imidlertid understreke at straffen skal utmåles på grunnlag av straffenivået på andre halvdel av 1990-tallet uten noe

tillegg for den økningen i straffenivå som har skjedd i senere praksis. Hensett til sakens omfang og grovhet finner ankeutvalget det klart at straffen ikke har blitt for streng.

- (12) I anken anføres det at straffen må reduseres under henvisning til Den europeiske Menneskerettighetskonvensjon artikkel 6 nr. 1, idet de straffbare forholdene ble anmeldt 1. juli 2010 mens tiltalebeslutningen først ble uttatt 13. juni 2012. Ankeutvalget kan ikke se at det foreligger noe brudd på kravet etter denne bestemmelsen om avgjørelse innen "rimelig tid". I tilsvaret til Høyesterett har påtalemyndigheten uimotsagt gjort rede for en omfattende etterforskning som viser at saken måtte ta tid før man på forsvarlig grunnlag kunne utferdige tiltalebeslutning i saken. Tidsforløpet fra anmeldelse til tiltalebeslutning og senere dom gir etter dette ikke grunnlag for å redusere straffen.
- (13) Avgjørelsen er enstemmig.

SLUTNING :

Anken tillates ikke fremmet.

Magnus Matningsdal
(sign.)

Liv Gjølstad
(sign.)

Henrik Bull
(sign.)

Riktig utskrift: